บทที่ 5
สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบ และขับเคลื่อนโดยใช้แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจครู เพื่อขับเคลื่อนการจัดการศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 โรงเรียนพลพัฒนศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 สามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัยและมีข้อเสนอแนะ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาคู่มือการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75

2. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพลพัฒนศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ก่อนและหลังการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจครู เพื่อขับเคลื่อนการจัดการศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 โรงเรียนพลพัฒนศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

สมมติฐานการวิจัย

1. คู่มือการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75

2. คะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพลพัฒนศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 หลังการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจครู เพื่อขับเคลื่อนการจัดการศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 โรงเรียนพลพัฒนศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ทั้งหมดของโรงเรียนพลพัฒนศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 รวมทั้งสิ้น 45 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการพัฒนาการความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพลพัฒนศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบ และขับเคลื่อนโดยใช้แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจครู เพื่อขับเคลื่อนการจัดการศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 โรงเรียนพลพัฒนศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

2.2 ตัวแปรตาม ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพลพัฒนศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

3. ระยะเวลา

ระยะเวลาในการวิจัย ใช้เวลาตลอดภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560

สรุปผลการวิจัย

1. คู่มือการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบ และขับเคลื่อนโดยใช้แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจครู เพื่อขับเคลื่อนการจัดการศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 โรงเรียนพลพัฒนศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 มีค่าประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 76.11 / 77.78

2. คะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพลพัฒนศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 มีคะแนนเฉลี่ยก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้คู่มือการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เท่ากับ 18.52 คิดเป็นร้อยละ 61.74 และมีคะแนนเฉลี่ยหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ เท่ากับ 25.99 คิดเป็นร้อยละ 86.62

อภิปรายผล

1. คู่มือการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบ และขับเคลื่อนโดยใช้แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจครู เพื่อขับเคลื่อนการจัดการศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 โรงเรียนพลพัฒนศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 มีค่าประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด เหตุที่เป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากรูปแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบ และขับเคลื่อนโดยใช้แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจครู เพื่อขับเคลื่อนการจัดการศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 โรงเรียนพลพัฒนศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ได้ผ่านกระบวนการสร้างอย่างมีระบบ โดยเริ่มจากการศึกษาทฤษฎี หลักการ และแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรม ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยวิเคราะห์เนื้อหา กำหนดเนื้อหาจุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล โดยทุกขั้นตอนผ่านการตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำไปใช้ทดลองหาประสิทธิภาพ โดยนำไปทดลอง แบบหนึ่งต่อหนึ่ง แล้วนำไปทดลองแบบกลุ่มเล็ก และนำไปทดลองแบบภาคสนาม ซึ่งสอดคล้องกับ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556) ที่กล่าวว่า นวัตกรรมทางการศึกษาที่ผลิตขึ้นจำเป็นต้องประเมินผลหรือหาประสิทธิภาพก่อนที่จะนำไปใช้จริง โดยการนำนวัตกรรมดังกล่าวไปทดลองตามขั้นตอนที่กำหนดไว้เพื่อที่จะได้นำข้อมูลที่บกพร่องมาปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปสอนจริงทั้งนี้เพื่อมั่นใจว่านวัตกรรมที่สร้างขึ้นนั้นมีคุณภาพ ทำให้การเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างแท้จริง กิจกรรมที่มีแต่ละกิจกรรมจะมีการทำแบบฝึกหัดและตรวจผลให้นักเรียนทราบทันที ทำให้นักเรียนที่ได้ทราบข้อบกพร่องของตนเอง และนำไปปรับปรุงแก้ไขการเรียนหรือทำกิจกรรมต่อไป ซึ่งเป็นการเสริมแรงให้นักเรียนสนใจและตั้งใจเรียนมากขึ้น ดังคำกล่าวของ Skinner (1974) ที่กล่าวว่า การเสริมแรงในการเรียนรู้ เกิดจากการที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติเอง เมื่อได้รับผลในทางบวกย่อมมีแนวโน้มแสดงพฤติกรรมนั้นเพิ่มขึ้น บรรยากาศการเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้นี้นักเรียนได้ทำงานอย่างอิสระ ผู้สอนคอยให้ความช่วยเหลือ แนะนำในการปฏิบัติกิจกรรรม นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง กิจกรรมการเรียนที่นักเรียนชอบและสนุกสนานเป็นพิเศษ สอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษา ที่กล่าวว่า นวัตกรรมที่เป็นสื่อในลักษณะที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ด้วย ตนเอง

ทำให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการเรียน นักเรียนเรียนอย่างมีความสุข จากเหตุผลดังกล่าว รูปแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบ และขับเคลื่อนโดยใช้แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจครู เพื่อขับเคลื่อนการจัดการศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 โรงเรียนพลพัฒนศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น จึงเป็นแนวทางการจัดกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพ ครูผู้สอนสามารถใช้เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นได้เป็นอย่างดี

2. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพลพัฒนศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 หลังการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม ดังคำกล่าวของ เดอ โบโน (2535) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการคิดแบบหมวกหกใบ ว่าวิธีการคิดแบบหมวกหกใบมีประโยชน์ ดังนี้ สามารถการเรียนรู้และนำไปใช้ได้ง่าย กระตุ้นความสนใจได้ดี การใช้หมวกจริงหรือภาพหมวกและสีสันต่างๆ มีส่วนช่วยอย่างมาก ใช้เวลาคิดได้รวดเร็ว ทำให้เหลือเวลาสำหรับความคิดสร้างสรรค์อย่างแท้จริง สามารถแสดงความรู้สึกหรือสัญชาตญาณ โดยไม่เกรงใจว่าจะไม่เหมาะสม แต่อย่างใดในที่ประชุมได้อย่างเปิดเผย สามารถคิดแบบใดแบบหนึ่งในเวลาหนึ่งได้อย่างเต็มที่ โดยไม่สับสนกับความคิดหมวกสีอื่นในเวลาเดียวกัน สามารถเปลี่ยนแบบความคิดได้ง่าย และตรงไปตรงมา โดยไม่ล่วงเกินใครด้วยการเปลี่ยนสีหมวก ผู้ระดมความคิดทุกคน สามารถใช้หมวกแต่ละสีได้ครบทุกสีแทนที่จะคิดแต่เพียงสีเดียว ด้านเดียวตามปกติ เป็นการแยกทิฐิออกไป และปล่อยความคิดให้มีอิสรภาพที่จะคิดได้อย่างเต็มที่ สามารถจัดลำดับการลำดับความคิดให้เหมาะสมที่สุดกับหัวข้อ ป้องกันมิให้เกิดโต้เถียงกันไปมาในที่ประชุมเพื่อฝ่ายต่างๆ จะได้สามารถร่วมกันคิดอย่างสร้างสรรค์ ผลการประชุมสามารถผลิตผลงานออกมาดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประยุทธ ไทยธานี (2541) ได้ศึกษา ผลของการฝึกคิดแบบหมวกหกใบที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงานของนักวิชาการ ศูนย์พัฒนาหลักสูตรกรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า นักวิชาการศึกษามีความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงานมากขึ้นหลังจากได้รับการฝึกการคิดแบบหมวกหกใบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 นักวิชาการศึกษาที่ได้รับการฝึกการคิดแบบหมวกหกใบมีความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงานมากกว่านักวิชาการที่ไม่ได้รับการฝึกการคิดแบบหมวกหกใบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อมรรัตน์ วงศ์คำ (2556) ศึกษาการ

เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์และเจตคติต่อวิชาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดกิจกรรมแบบหมวกหกใบกับการจัดกิจกรรมแบบสืบสวนสอบสวน ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ และเจตคติต่อวิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมแบบหมวกหกใบกับการจัดกิจกรรมแบบสืบสวนสอบสวน หลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ และเจตคติต่อวิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดกิจกรรมแบบหมวกหกใบกับการจัดกิจกรรมแบบสืบสวนสอบสวนไม่แตกต่างกัน รวมไปถึง ลำพอง ฉัตรสุวรรณ (2556) ศึกษาการปฏิบัติการพัฒนาทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโนนยานาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) การปฏิบัติการพัฒนาทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ นักเรียนได้ทำกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ โดยใช้หลักการคิดแบบหมวกหกใบ ซึ่งมีขั้นตอนในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ 6 ขั้น ตามแนวคิดของ Edward De Bono ประกอบด้วย ขั้นกำหนดปัญหา โดยใช้หมวกสีฟ้า ขั้นเสนอทางเลือกโดยใช้หมวกสีเขียว ขั้นตัดสินใจเลือกทางเลือกโดยใช้หมวกสีเหลือง สีดำ และสีแดง ขั้นตัดสินใจเลือกทางเลือกโดยกลุ่ม ขั้นอภิปรายโดยใช้หมวกสีฟ้า และขั้นสรุปผลการปฏิบัติการพบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ เป็นกิจกรรมหนึ่งที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ และ 2) นักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้เทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบ มีทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ หลังปฏิบัติการสูงกว่าก่อนปฏิบัติการ

อีกประการหนึ่งที่เป็นปัจจัยสำคัญให้ผลการวิจัยและพัฒนาประสบความสำเร็จ อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยได้ใช้โดยใช้แนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจครู ซึ่งเป็นกระบวนการของการปฏิสัมพันธ์ของเหตุปัจจัยต่าง ๆ ที่ทำให้บุคคลค้นพบและพัฒนาพลังอำนาจที่จะใช้ในวิถีการทำงานให้ประสบความสำเร็จเป็นประโยชน์ต่อตนเอง องค์การและสังคม การเสริมสร้างพลังอำนาจจึงเป็นกระบวนการที่สอดคล้องกับความต้องการของมนุษย์ ความต้องการในการควบคุมและพัฒนาตนเอง เป็นกระบวนการที่ต้องมีการตัดสินใจกำหนดเอง และลงมือปฏิบัติของบุคลากรทุกคน (รัตน์จำเรียง เพชรแก้ว, 2553) และแนวคิด

ดังกล่าว ได้ถูกนำมาใช้ในองค์การทางการศึกษา เช่น โรงเรียน เพื่อปรับโครงสร้างการบริหารงานภายในโรงเรียน จึงมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงาน การจัดการเรียนการสอนของครู และการบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ (Maeroff, 1998) อีกทั้งแนวคิดเรื่องการเสริมสร้างพลังอำนาจเป็นฐาน (Empowerment Based) มีมโนทัศน์สำคัญ คือ มีการแบ่งปัน (Sharing) มีการร่วมแรงร่วมใจกัน (Collaboration) และมีความเป็นกัลยาณมิตร (Mutuality) (Kreisberg, 1992) อีกทั้งการเสริมสร้างพลังอำนาจให้กับครูตอบสนองต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยการส่งเสริมให้บุคคลค้นพบพลังอำนาจที่ตนมีและนำมาใช้ประโยชน์ในการทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย แทนการถูกควบคุมโดยผู้อื่น (Guttierrez; Parsons & Cox, 1998) การนำแนวคิดนี้มาใช้ จึงมีความเหมาะสมกับบริบทของสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลง ซึ่งมีข้อสรุปเกี่ยวกับวิชาชีพครูว่า ฐานะของวิชาชีพครูกำลังอยู่ในสภาพเสื่อมสลาย โดยมีปัจจัยหลักที่เกี่ยวข้อง 4 ประการ ได้แก่ รัฐบาล ตัวครูและผู้บริหาร สภาพสังคม และระบบการฝึกหัดครู แหล่งปัจจัยดังกล่าวล้วนส่งผลกระทบต่อครู ในทางที่ทำให้ครูมองการทำงานของตนว่าอยู่ในฐานะต่ำต้อยขาดความเป็นอิสระตกอยู่ในภาวะจำยอมและถูกควบคุมจากภายนอก ทำให้ครูรู้สึกว่าครูถูกจ้างในฐานะนักเทคนิคการสอนมากกว่าจะเป็นงานวิชาชีพ การเสริมสร้างพลังอำนาจในตนเองของบุคคล สามารถส่งเสริมให้บุคคลพัฒนาความ สามารถเกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและต่อองค์การ (จารุวรรณ ศิลปะรัตน์, 2548)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โดยใช้คู่มือการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

1.1 การจัดกิจกรรมตามคู่มือการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นนี้ ครูผู้สอนควรคำนึงถึงเวลาในการจัดกิจกรรม เพราะในทุกกิจกรรมประกอบด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย จึงจำเป็นต้องวางแผนการใช้เวลาให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

1.2 ควรให้เวลาในการอภิปรายการทำแบบฝึกหัดให้มาก เนื่องจากผู้เรียนจะได้เรียนรู้วิธีคิดของเพื่อนร่วมชั้น และสามารถนำมาปรับปรุงขยายกรอบความคิดของตนเองได้เป็นอย่างดี

1.3 จากผลการกำหนดแนวการดำเนินการที่เหมาะสมในโอกาสต่อไป โดยจัดประชุมคณะกรรมการบริหารวิชาการ โรงเรียนพลพัฒนศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 เพื่อประเมินความสำเร็จของโครงการ และเสนอแนวทางการดำเนินการที่เหมาะสมในโอกาสต่อไปดังนี้

1) โรงเรียนควรกำหนดนโยบายให้ครูได้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนที่สร้างเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดอย่างมีระบบหรือความคิดขั้นสูง

2) โรงเรียนควรจัดทำคู่มือการพัฒนาการคิดอย่างเป็นระบบ โดยเอื้อให้ครูมีอิสระในการกำหนดเนื้อหาหรือกิจกรรมที่สอดคล้องกับรายวิชาต่าง ๆ ที่ตนเองรับผิดชอบและสามารถบูรณาการกับรายวิชาอื่น ๆ ได้

3) ควรมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการแก่ครู อาจารย์เพื่อให้เกิดความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการคิดอย่างเป็นระบบหรือการคิดขั้นสูงอย่างต่อเนื่อง และมีการติดตามผลอย่างเป็นระบบ

4) ควรมีการจัดประกวด นวัตกรรม/ กิจกรรมการเสริมสร้างทักษะการคิดขั้นสูงในโรงเรียนหรือเครือข่าย เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจแก่ครู อาจารย์ที่ได้พัฒนางานอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อคู่มือการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนที่ใช้คู่มือการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่สร้างขึ้นกับการเรียนด้วยวิธีการสอนหรือนวัตกรรมการเรียนรู้แบบอื่น ๆ

2.3 ควรพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดขั้นสูงของนักเรียนที่เหมาะสมกับนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ